

Is inderdaad de opvatting van den heer B. ten aanzien van art. 7 van het Reglement van Arbeid van het N. I. v. A. juist? Kom, leidende persoonlijkheden van het Nederlandsch Instituut van Accountants, houdt Uw licht nu eens niet onder de korenmaat, maar laat het ook eens voor ons schijnen!

R. A. D.

IETS OVER SURSÉANCE VAN BETALING

Art. 221 Faill. Wet 2e lid zegt, dat de beschikking, waarbij voorloopige surséance van betaling wordt toegestaan, de benoeming inhoudt van: een of meer deskundigen ten einde, binnen een door de rechtbank te bepalen termijn, die zoonodig verlengd kan worden, den door den schuldenaar overgelegden staat en bescheiden te verifieeren, den stand des boedels te onderzoeken en een beredeneerd verslag van hunne bevindingen uit te brengen.

Art. 222 vervolgt dan: het verslag der deskundigen omvat een met redenen omkleed oordeel over de betrouwbaarheid van den door den schuldenaar overgelegden staat en bescheiden en het gegronde van het vooruitzicht, dat na verleend uitstel volledige betaling van alle schulden zal volgen, met aanduiding van den tijd, waarop deze vermoedelijk zal kunnen plaats hebben.

Een strijdvraag nu is: welke waardeeringsmaatstaf hebben de deskundigen te volgen bij de opstelling van dien staat van bezittingen en schulden. In het algemeen kan men hierin twee groepen onderscheiden: de eene groep wenscht de liquidatiewaarde als uitsluitenden waardemaatstaf te aanvaarden, de andere verwerpt elke waardeeringsmethode vooraf; eerst nadat zij zich een duidelijk beeld gevormd heeft van de geheele positie van den schuldenaar en dus tevens een met redenen omkleed oordeel heeft over de toekomstige bestaansmogelijkheden, gaat zij tot waardeering over. Welke waarde aangenomen wordt, hangt dan af van de meening over de bestaansmogelijkheid na de verleende definitieve S. v. B. Meent men, dat de onderneming in den door de wet gestelden tijd hare verplichtingen zal kunnen nakomen, dan achten zij het onlogisch om de liquidatiewaarde te bezigen; zij geven dan de voorkeur aan een waardeering, die meer rekening houdt met de geschatte toekomstkansen van de desbetreffende onderneming. Gemakshalve willen wij die aanduiden met het begrip bedrijfswaarde, waaronder wij dus die waarde verstaan, waarin de toekomstige bestaansmogelijkheden op de juiste wijze verdisconteerd zijn.

De voorstanders der liquidatiewaarde baseeren hunne meening op een tweetal argumenten, beiden berustend op wettelijke voorschriften. Uit het feit dat art. 221 en 222 het overleggen van een balans voorschrijven en bij hanttering van de bedrijfswaarde een balans niet persé noodig is, concludeeren zij, dat de wetgever dus de liquidatiewaarde wel bedoeld moet hebben.

Ook meenen enkelen onder hen daarenboven voor hunne meening nog steun te kunnen vinden in de vermogensbelastingwet, waar deze voorschrijft, dat men als waardemaatstaf van huizen en effecten de verkoopwaarde heeft te nemen. Zijn en in hoever zijn deze argumenten houdbaar?

Bij de beschouwing van het eerste argument komen wij op het ietwat glibberige terrein van de wetsinterpretatie, dat niet het onze is. Wij meenen echter geen tegenspraak uit te lokken, indien wij betoogen dat, behalve met de letterlijke redactie, wij toch zeker rekening behooren te houden met de bedoeling, die bij den wetgever voorzat.

Dat nu schijnt ons toe het geval te zijn met bovengenoemd eerste argument. *Molengraaff* zegt op pag. 640 e.v. van zijn *Faillissementswet verklaard*: „Het doel der surséance is, door

middel van uitstel van betaling gedurende een bepaalden tijd, de zaken van een schuldenaar, die in moeilijkheden verkeert, in haar geheel te doen blijven, de slooping zijns boedels te voorkomen. Om voorkoming of afwending der executie, niet om uitstel van executie is het te doen. Uitstel van betaling is het aangewezen middel om faillissement te voorkomen en daarmee een gedwongen vereffening onder ongunstige omstandigheden. De surséance tracht dus erger te voorkomen; kan het zijn de voortzetting van zaken mogelijk te maken. Een bezwaar is, dat vooraf niet met zekerheid kan worden aangetoond, dat dit doel zal worden bereikt”.

M. laat zich hier niet positief uit t.a.v. het waardeeringsvraagstuk, maar zegt wel, dat het niet noodig is de liquidatiewaarde te nemen. In zijn *Ned. Handelsrecht* werkt hij deze materie verder uit, waar hij zegt: „Bij hun onderzoek zijn de deskundigen niet aan bepaalde regels van beoordeeling gebonden. Naar eigen inzicht hebben zij te beslissen, welke omstandigheden in elk bijzonder geval ter beoordeeling van den toestand in aanmerking behooren te worden genomen. Met name is het hun niet verboden, de eigendommen van den schuldenaar te schatten naar de waarde, die zij hebben bij een voortzetting van diens zaken. De surséance toch beoogt juist die voortzetting mogelijk te maken.

Uit het bovenstaande volgt dus wel duidelijk, dat wij met het vasthouden aan de letterlijke redactie op den verkeerden weg zijn. Daarmede vervalt dan tevens het eerste argument.

Gaan wij nu over tot een nadere beschouwing van het tweede. O.i. is, afgezien van het feit, dat na het bovenstaande dit argument krachteloos is geworden, het ook op zichzelf beschouwd niet te handhaven. Wij meenen, dat men hier twee verschillende liquidatiewaarden met elkander vergelijkt; verschillend, omdat zij geheel verschillende objecten omvatten. Bij het normale begrip liquidatie bezien wij dit immers vanuit het gezichtspunt van de te liquideeren onderneming; niet alzoo doen wij echter bij het als liquidatie aangeduide proces van verkoop van effecten en huizen. In dat geval is het liq. resultaat niet in de eerste plaats van belang voor het geliquideerd wordende object, maar voor den toevalligen houder van dat object. Zou de verkoopwaarde in den zin van de vermogensbelastingwet inderdaad ons normale begrip liq.waarde dekken, dan zou een onderneming, wier aandelen alle éénmaal van eigenaar verwisseld waren, niet meer bestaan, daar zij dan immers geliquideerd zou zijn.

Waar dus beide argumenten bij een nadere beschouwing niet te handhaven zijn vervalt op die gronden ook de noodzaak om de liq.waarde te bestendigen.

Voor deze onze meening vinden wij steun o.a. bij *Schmalenbach*, die in zijn *Finanzierungen* o.m. zegt: De door de liquidateuren op te stellen balans is op te maken volgens de principes van de „ordnungsmässige Buchführung”. De balanswaarden zijn „sinngemäß anzusetzen”. Het is niet noodig en ook geenszins aan te bevelen om bij de liq. openingsbalans veranderde gezichtspunten aan te nemen; in het bijzonder niet om te verwachten „Veräusserungsverluste oder -gewinne schätzungsweise einzusetzen”. De liq. openingsbalans is geen „Veräusserungsbilanz”, maar een balans, die een nieuwe wezenlijk veranderde „Wirtschaftsperiode” inleidt en tegelijkertijd de oude afsluit. Zij is naar haar geheele wezen bedrijfsbalans. Dit sluit niet persé uit om de boekwaarden nieuw op te stellen, maar dat is geenszins noodig; bovendien is het onpractisch op het dwaze af. Want, indien men in de liq. openingsbalans de waarschijnlijke vermogensverliezen op vermogensbestanddeelen opneemt, zullen, omdat de feiten van deze schattingen zullen afwijken, de werkelijke resultaten van het liq. proces veel onoverzichtelijker worden dan indien men de oude boekwaarden en inventariswaarden op de oude manier gevonden, zou hebben

laten staan. Daar komt nog bij, dat het verloop van het liq. proces bij opening niet vaststaat. Een liq. openingsbalans, die z.g. liq. waarden zou moeten bevatten, kan door gebrek aan kennis van het liq. verloop niet gemaakt worden; zoolang men niet weet, of het bedrijf in totaal, in stukken of in groepen zal worden „veräuszert“ is geen mensch in staat liq. waarden „überhaupt“ te schatten; voor die schatting ontbreekt toch het object.

Tot zoover *Schmalenbach*.

Resumeeënd zouden wij het voorgaande willen samenvatten in de volgende stellingen:

1. De argumenten voor het bezigen van de liquidatiewaarde a priori zijn op juridische gronden niet houdbaar.
2. Bovendien is het bezigen van de liquidatiewaarde onlogisch, omdat haar consequente doorvoering zowel theoretisch als practisch onmogelijk is.
3. De strijdvraag liquidatiewaarde—bedrijfswaarde is onvruchtbaar, omdat ieder begrip in zichzelf ruimte voor groote waardeeringsverschillen openlaat.
4. De loop van het onderzoek en de opvatting der deskundigen omtrent de positie van den schuldenaar levert den minst onjuisten waardeeringsmaatstaf.
5. Deze waardeering der deskundigen behoort te worden bepaald door hunne opvattingen omtrent eventueele toekomstige bestaansmogelijkheden.

A. W. HERMSE

DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN DEN ACCOUNTANT

In „Accountancy“ no. 227, van April 1923, schreef ik een artikel over de verantwoordelijkheid van den accountant. Ik vond daartoe aanleiding in en ging bij mijn beschouwingen uit van het vraagstuk no. 4 van het examen Accountancy B 1922, van het Nederlandsch Instituut van Accountants.

In „Accountancy“ no. 232, van October 1923, leverde de heer *Schilder* een critiek op dit opstel.

Voor de lezers van dit blad, die de desbetreffende artikelen in „Accountancy“ niet meer bij de hand hebben, kan het wellicht nuttig zijn de hoofdpunten, waar het om gaat, even te releveeren.

Door mij is gesteld, dat men bij de verantwoordelijkheid van den accountant moet onderscheiden:

- a. de accountant in de publieke taak,
- b. de accountant in de private taak.

In de publieke taak kan de accountant zich n.m.m. geen enkele beperking ten opzichte van den door hem te verrichten controlearbeid laten opleggen.

In de private taak evenwel stelde ik, kan de accountant zich elke beperking in de opdracht laten welgevallen, mits natuurlijk die beperking niet tengevolge heeft, dat het doel, dat met de opdracht wordt beoogd, niet kan worden bereikt.

Kort gesteld meen ik, dat de accountant uitoefent zijn publieke taak, wanneer hij ten behoeve van het publiek een accountantsverklaring afgeeft, of zelfs, wanneer zijn naam of zijn kantoor bij de publicatie der jaarstukken op een of andere wijze worden vermeld. Deze vermelding brengt mede, dat de accountant de aansprakelijkheid voor de juistheid van de rekeningen aanvaardt en deze aansprakelijkheid kan hij slechts aanvaarden na volledig onderzoek.

Wordt de naam van den accountant niet tegenover het pu-

blik gebruikt, is de arbeid van meer internen aard, geeft hij niet af een verklaring, maar een rapport, waarin hij zijn opdracht nauwkeurig omschrijft, dan kan m.i. die opdracht beperkt zijn.

Laat mij nu eenige voorbeelden stellen.

1. Een alleen-handelend koopman draagt een accountant op, de kas- en bankmutaties te doen controleren. Voor het overige deel van zijn administratie vindt hij controle niet noodzakelijk.
2. Een N. V. draagt een accountant op, de controle over de administratie van één zijner filialen. Op het hoofdkantoor is geen controle op de boekhouding en dit wordt ook niet noodig geacht.
3. Een levensverzekering-maatschappij draagt een accountant op, de controle over de belegging. Verdere controle wordt niet uitgeoefend.
4. Een levensverzekering-maatschappij draagt een accountant de controle van haar boekhouding op, met uitzondering van de controle over den effectenvoorraad:
 - a. omdat deze niet wordt gecontroleerd;
 - b. omdat deze door commissarissen zelf wordt gecontroleerd.

Uit de stellingen hierboven weergegeven vloeit voort, dat n.m.m. een accountant zonder bezwaar deze opdrachten in de private taak — dus wanneer bij publicatie van de jaarrekening zijn naam niet wordt gebruikt — kan aanvaarden.

De heer *Schilder* schijnt van een tegengestelde meening, maar tot mijn spijt moet ik constateren, dat zijn argumentatie mij ontgaat. Voorzover ik uit zijn artikel bepaalde meningen kan opdiepen, wil ik die hieronder kort aanhalen en weerleggen.

De heer *Schilder* schrijft:

„De kwestie lost zich m.i. op in de vraag: „Moet de accountant zelfs in zijn „private taak“ zich een beperking laten welgevallen, waardoor hem de controle ont-nomen wordt van een onderdeel van het bedrijf, waarmee „het wel en wee van dit bedrijf zelf gemoeid is“. Wanneer al de kwestie zich werkelijk in deze vraag zou oplossen, dan zou ik hierachter verwachten een geargumenteerde antwoord op die vraag. Dat zoek ik evenwel tevergeefs. Ik moet daarom volstaan met op te merken, dat den accountant niets ontnomen wordt, maar dat hij eenvoudig met een deel van de werkzaamheden niet wordt belast. Wanneer de accountant zou stellen: ik moet per sé de volledige controle hebben, want het is in het belang van Uw bedrijf mij de geheele controle te geven en daarom neem ik een controle, die niet het geheel omvat, niet aan, dan noem ik dat, zooals in mijn artikel van April 1923 „gaan zitten op een zéér hoog paard“!

De heer *Schilder* stelt verder, dat de accountant bij eventueele fraude of nalatigheid zich tegen aandeelhouders of tegenover het verder geïnteresseerd publiek niet zou kunnen beroepen op de uitdrukkelijk bedongen beperking van zijn taak en kan pretendeeren, dat hij toch werkelijk vrij uit gaat. Bij dit argument van den heer *Schilder* ga ik er werkelijk aan twijfelen of hij mijn artikel wel goed gelezen, althans goed begrepen heeft. Ik heb toch zeer nadrukkelijk gesteld, zooals ik hierboven aanhaalde, dat de accountant de beperkingen alleen kan aanvaarden bij de private taak en dat uit de private taak nooit of te nimmer eenige aansprakelijkheid tegenover aandeelhouders of een geïnteresseerd publiek kan voortvloeien, anders dan door kennisname van een volledig